

# HZNe glasilo

Broj 3/2022

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme



**“Osnaživanje žena i djevojaka da podignu glas, da budu ravnopravni sudionici odlučivanja povezanog s klimatskim promjenama i održivošću, bitno je za održivi razvoj i veću ravnopravnost spolova“**

Noelia Garcia Nebra, direktorica ISO-a za održivost



## HN e-glasilo

**Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom  
Oglasnik za normativne dokumente**

**Godište: 14. 2022.**

**ISSN 1847-4217**

**URL: <http://www.hzn.hr>**

**Izdavač:** Hrvatski zavod za norme

**MB:** 1957406

**OIB:** 76844168802

**Sjedište:** Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb

**Telefon:** 01/610 60 95

**Telefax:** 01/610 93 21

**Glavni**

**urednik:** Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

**Pomoćnik  
glavnog  
urednika:**

Sandra Knežević

**Tehnički  
urednik:**

Sandra Knežević

**Uredništvo:**

Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis, Marina Babić, Melania Grubić Sutara,  
Tatjana Majić

**Lektura:** Ivana Canosa

**Grafička  
priprema:**

Sandra Knežević

**Izlazi:**

mjesečno

**Datum  
objave:**

2022-03-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskoga zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

## Sadržaj 3/2022

Proslov	4
Novosti iz HZN-a	
• JOIFF priznanje doc. dr. sc. Aleksandru Regentu	5
• Održan prvi sastanak HZN/TO 582, <i>Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja</i>	6
• Članovi Hrvatskog zavoda za norme	6
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
ISO	
• Podzemne vode izlaze na vidjelo na Svjetski dan voda	7
• Osnaživanje žena danas za održivo sutra	8
IEC	
• Cijena e-otpada	10
CEN i CENELEC	
• Norma za vrednovanje ulaganja povezanih s energijom podupire energetsku tranziciju	11
• Otkrijte novu normu EN 17483-1 za zaštitu kritične infrastrukture	12
ETSI	
• ETSI pokreće novi program izobrazbe za sljedeću generaciju stručnjaka za normizaciju IKT-a	13

Naslovnica: *Ilustracija povodom Međunarodnog dana žena.* Preuzeto s <https://www.iso.org/>

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A47)

ISSN 1847-4217



Poštovani čitatelji!

Pred vama je novi broj službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme u 2022. godini.

I u ovome broju možete pronaći obavijesti o novostima i događanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama.

U rubrici Novosti iz HZN-a donosimo prijevod članka objavljenog u časopisu *The Catalyst*, o dodjeli statusa pridruženoga člana JOIFF-a - AMJOIFF doc. dr. sc. Aleksandru Regentu, dugogodišnjem predsjedniku i članu nekoliko tehničkih odbora HZN-a, kao priznanje za njegov rad na prevodenju JOIFF-ovih priručnika na hrvatski jezik. Kao i u svakom broju, na kraju rubrike Novosti iz HZN-a nalazi se tablica u kojoj je dan brojčani prikaz članstva u Hrvatskome zavodu za norme

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija donosimo zanimljive obavijesti iz rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

ISO je objavio prigodne članke kojima je obilježen Međunarodni dan žena te Svjetski dan voda.

IEC je osnovao radnu skupinu (IEC TC 111, WG 18) za rad na novom projektu horizontalne norme kojom će se olakšati sustavno i održivo gospodarenje e-otpadom.

Iz CEN-a donosimo obavijest o novoj normi, EN 17483-1 namijenjenoj organizacijama koje se zanimaju za sigurnost kritične infrastrukture, a zajednički tehnički odbor CEN-CLC/JTC 14 objavio je novu normu EN 17463, *Valuation of Energy related investments (VALERI)*.

ETSI pokreće novi program izobrazbe za sljedeću generaciju stručnjaka za normizaciju u području informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Ugodno čitanje!

# JOIFF priznanje doc. dr. sc. Aleksandru Regentu

*JOIFF, Međunarodna organizacija službi koje upravljaju kriznim djelovanjem u industriji, dodijelila je status pridruženog člana Aleksandru Regentu, dugogodišnjem predsjedniku i članu nekoliko tehničkih odbora HZN-a, kao priznanje za njegov rad.*

JOIFF je neprofitna organizacija koja se bavi razvojem znanja i vještina osoblja zaduženoga za hitne intervencije u industriji, osobito za zaštitu od požara, posebno u djelatnostima visokog rizika. Aleksandar Regent tek je četvrta osoba kojoj je dodijeljen ovaj prestižni status.

Donosimo prijevod teksta koji je tom prilikom objavljen u JOIFF-ovu časopisu *The Catalyst*.

## Pridruženi član JOIFF-a, doc. dr. sc. Aleksandar Regent

Doc. dr. sc. Aleksandar Regent već je 29 godina direktor tvrtke TPI Teh-projekt Inženjering d.o.o., u Rijeci, u Hrvatskoj, koja se bavi proizvodnjom protupožarne opreme i osobne zaštitne opreme.

Diplomirao je brodostrojarstvo i stekao doktorat znanosti u području ekološkog inženjerstva. Od 2006. do 2016. godine bio je viši predavač na Odjelu sigurnosti na radu Veleučilišta u Rijeci za kolegije Osobna zaštitna oprema, Upravljanje okolišem, Fizikalne štetnosti (zaštita od buke, vibracija, rasvjete, ionizirajućeg zračenja, toplinskih faktora okoliša) i Vatrogasna oprema.

Od 1986. godine bio je član istraživačkog tima na 7 istraživačkih i znanstvenih projekata pod vodstvom profesora s Tehničkog fakulteta u Rijeci. Upisan je u nacionalni Popis znanstvenika i istraživača Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta kao znanstveni suradnik. Objavio je više od 100 stručnih i znanstvenih radova i 3 udžbenika. Više od 16 godina radio je kao konzultant, glavni projektant i voditelj na više od stotinu projekata vodnih, toplinskih i protupožarnih instalacija u industriji, u Hrvatskoj i u inozemstvu.

Već 18 godina sudjeluje u radu tehničkih odbora Hrvatskog zavoda za norme. Predsjednik je odbora HZN/TO 21, *Protupožarna i vatrogasna oprema* i odbora HZN/TO 556, *Osobna zaštitna oprema*, a član je odbora HZN/TO 557, *Zaštitna odjeća* i odbora HZN/TO 207, *Upravljanje okolišem*.

Član je američkog udruženja za zaštitu od požara NFPA od 1983. godine. Također je član Slovenskog udruženja za zaštitu od požara SZPV i Hrvatske udruge za zaštitu od požara HUZOP. Iza njega je više od 47 godina rada u industriji i 10 godina predavačkog rada na Veleučilištu u Rijeci i Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli.

U slobodno vrijeme bavi se planinarenjem i skijanjem.

Aleksandar Regent prvi je put došao u kontakt s JOIFF-om prije više od 15 godina, kada je počeo predavati na Veleučilištu u Rijeci. Bio je toliko impresioniran „JOIFF-ovim standardnim priručnikom o osobnoj zaštitnoj opremi (OZO): za zaštitu od topline i plamena“ (*JOIFF Standard Handbook on Personal Protective Equipment (PPE) to protect against Heat and Flame*), da je od JOIFF-a zatražio dopuštenje da ga prevede.

U kolovozu 2007. godine u najvećoj tragediji hrvatskog vatrogastva 12 je vatrogasaca izgubilo život u šumskom požaru. Tragedija je izazvala interes za vatrogasnou osobnu zaštitnu opremu, te je Veleučilište u Rijeci zajedno s Hrvatskom vatrogasnom zajednicom izdalo 3000-5000 primjeraka prijevoda ovoga JOIFF-ova priručnika. Godine 2015. preveo je JOIFF-ov Priručnik za pjene i pjenila iz 2010. godine (*JOIFF Guideline on Foam 2010*), a 2021. godine JOIFF-ov Priručnik za hitne intervencije na vozilima pogonjenim alternativnim gorivima (*JOIFF Guideline on Emergency Response to incidents involving vehicles powered by Alternative Fuels*), koji će uskoro objaviti Hrvatska vatrogasna zajednica.

Kao priznanje za njegov rad na prevodenju JOIFF-ovih priručnika na hrvatski jezik, direktori JOIFF-a dodijelili su mu status pridruženog člana JOIFF-a – AMJOIFF. Zahvaljujući prijevodima, priručnici su postali dostupni velikom broju ljudi jer je hrvatski jezik potpuno razumljiv i u Srbiji, Bosni i Hercegovini te Crnoj Gori, a djelomično i u Sloveniji i Makedoniji.

Kada je obaviješten o dodjeli statusa AMJOIFF, Aleksandar je rekao: „Razlog zbog kojeg se od početka divim JOIFF-u jest njegova profesionalnost, temeljito poznavanje zaštite od požara i vatrogastva, istinska predanost širenju znanja u cijelome svijetu i sudjelovanje s tako velikim brojem vatrogasnih postrojbi, vatrogasaca, stručnjaka i proizvođača iz cijelog svijeta. Širenje znanja oduvijek je bio moj cilj i profesionalna obveza, pa sam u JOIFF-u pronašao pravog partnera za to. Ova dodjela i JOIFF-ovo priznanje za moj rad daju mi novi poticaj da nastavim raditi na dobrobit vatrogasaca u Hrvatskoj i u susjednim zemljama.“

Časopis „The Catalyst“ i direktori JOIFF-a čestitaju svim dobitnicima.

*priredila: Božena Mesek; prijevod: Tatjana Majić*

# Održan prvi sastanak HZN/TO 582, Informacijska sigurnost i upravljanje kontinuitetom poslovanja

U Hrvatskom zavodu za norme održan je 26. siječnja 2022. godine prvi sastanak tehničkog odbora kojem će u fokusu biti zaštićena osobnih podataka, informacijska i kibernetička sigurnost, upravljanje IT uslugama (ITSM) i upravljanje kontinuitetom poslovanja. Za predsjednika HZN/TO 582 izabran je mr.sc. Igor Liščić, koji je ujedno i inicijator osnivanja, a u odboru predstavlja Hrvatsko mjeriteljsko društvo.

Na sastanku novoosnovanog odbora, koji zasad broji deset članova, odlučeno je da će odbor u svojstvu punopravnog članstva pratiti rad i procese izrade svih dokumenata europskih odbora CEN/TC 391, *Societal and Citizen Security* i CEN/CLC/JTC 13, *Cybersecurity and Data Protection*, dok će kao promatrački član sudjelovati u radu međunarodnih tehničkih (pod)odbora ISO/TC 292, *Security and resilience*, ISO/IEC JTC 1/SC 27, *IT security techniques* i ISO/IEC JTC 1/SC 40, *IT service management and IT governance*.

Ako ste zainteresirani sudjelovati u radu novog odbora, slobodno se javite e-poštom višoj stručnoj savjetnici za normizaciju u području informacijske tehnologije Dinki Ilić-Roller, mag. ing. el.: [dinka.ilic.roller@hzn.hr](mailto:dinka.ilic.roller@hzn.hr).

priredile: Dinka Ilić-Roller i Mirjana Fijolić

## Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja veljače 2022. godine. Tablica Članovi Hrvatskog zavoda za norme identična je tablici objavljenou u prethodnom broju HZN e-glasila jer od 9. veljače 2022. godine nije bilo promjena.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2021-12-30	2022-02-09
<b>Članovi promatrači</b>		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	6	6
Fizičke osobe	0	0
<b>Ukupno članova promatrača</b>	<b>6</b>	<b>6</b>
<b>Redoviti članovi</b>		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	150	153
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	19	19
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	6	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	8	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	21	22
Obrt – fizičke osobe	3	3
Tijela državne uprave	25	25
<b>Ukupno redovitih članova</b>	<b>254</b>	<b>258</b>
<b>Ukupno članova HZN-a</b>	<b>260</b>	<b>264</b>

# Podzemne vode izlaze na vidjelo na Svjetski dan voda

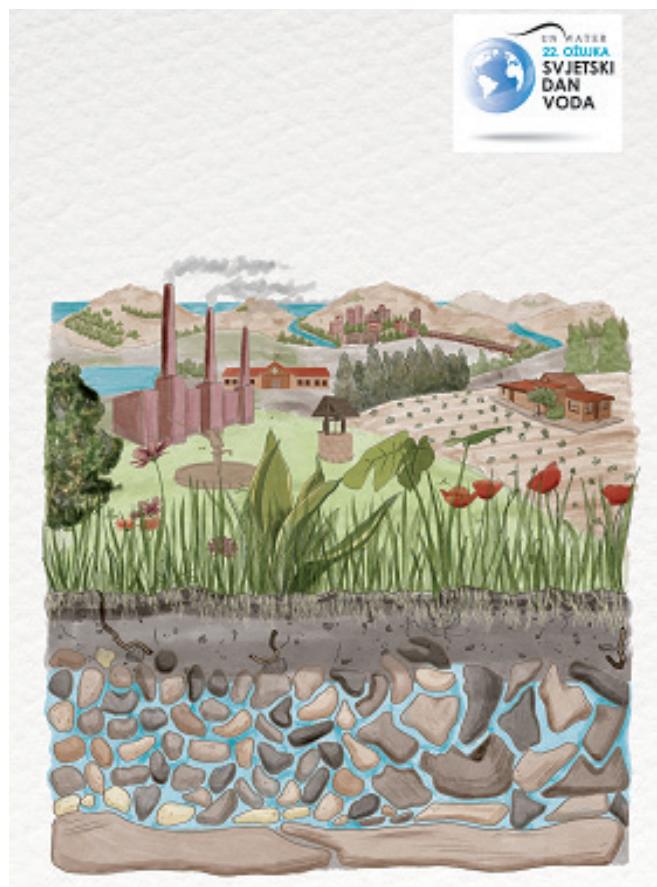
*Podzemne vode predugo su daleko od oka i daleko od srca. Veća održivost podzemnih voda zahvaljujući normama pomoći će u zaštiti zdravlja ljudi i okoliša.*

Na UN-ovom sastanku na vrhu o podzemnim vodama, koji se održava u prosincu 2022. u okviru [UN-ovog desetljeća voda](#), definirat će se mјere za odgovorniju i održiviju upotrebu i zaštitu tog vitalnog prirodnog resursa.

Kao uvod u sastanak na vrhu, ovogodišnji [Svjetski dan voda](#), 22. ožujka, obilježava se na temu „Podzemne vode - nevidljivo postaje vidljivo“. Time se svraća pozornost na taj skriveni vodeni resurs koji je uvijek bio neophodan, ali nije u potpunosti priznat u kontekstu održivog razvoja.

Podzemne vode čine 99 % slatke vode koja nije zamrznuta. Gotovo polovici svjetskog stanovništva osiguravaju vodu za piće i pridonose oko polovici svjetske proizvodnje hrane.

Za oko 2,5 milijarde ljudi, podzemne vode jedini su izvor slatke vode.



Svjetski dan voda prilika su za ISO da sagleda kako norme pomažu ljudima koji nemaju dovoljno vode. Bez obzira govore li o istraživanju, zaštiti i održivoj upotrebni podzemnih voda, norme su ključne za preživljavanje i prilagodbu klimatskim promjenama te ispunjavanje potreba sve većeg stanovništva.

Štiteći podzemne vode, spašavamo živote i ekosustave, poboljšavamo zdravlje, suzbijamo glad i bavimo se problemom klimatskih promjena – sve odjednom. Moramo povećati spoznaje o podzemnim vodama kako bismo poboljšali gospodarenje tim vitalnim resursom i zaštiti ga.

Norme su alat koji pomaže tvorcima politike i donositeljima odluka da pronađu prikladna rješenja za složene probleme podzemnih voda. Primjenom normi na nacionalnoj razini može se ubrzati ostvarenje cilja da se podzemne vode koriste u skladu s utvrđenim korisnim namjenama i na način koji je održiv i prihvativ s ekonomskog, društvenog i aspekta zaštite okoliša.

Za ostvarenje [6. cilja održivog razvoja](#) Ujedinjenih naroda do 2030. godine nužno je da investiramo u odgovarajuću infrastrukturu, mjerena i gospodarenje kako bismo zaštitali vodu u svim fazama njezinog kruženja, uključujući onu ispod zemlje. S više od 500 normi, ISO nudi svjetskoj zajednici opipljiva rješenja kojima će od kruženja vode imati koristi svako živo biće na planetu.



Izvor: <https://www.iso.org/>  
priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić

U Hrvatskome zavodu za norme djeluju sljedeći tehnički odbori čije je područje rada voda (prirodni resursi i ekosustavi, voda za piće, skladištenje i obrada vode, opskrba vodom,...):

### HZN/TO 147, *Kvaliteta vode*

#### PODRUČJE RADA

Priprema norma u području:

- kvalitete vode, ispitivanja voda (fizikalno-kemijska, mikrobiološka i biološka ispitivanja), uključujući definicije naziva, uzimanje uzorka vode, točnost i preciznost mjerjenja i izvještavanje o svojstvima vode, zahtjeva za izvedbu opreme za praćenje stanja voda

Granice prihvatljivosti kvalitete vode ne spadaju u područje rada ovog tehničkog odbora.



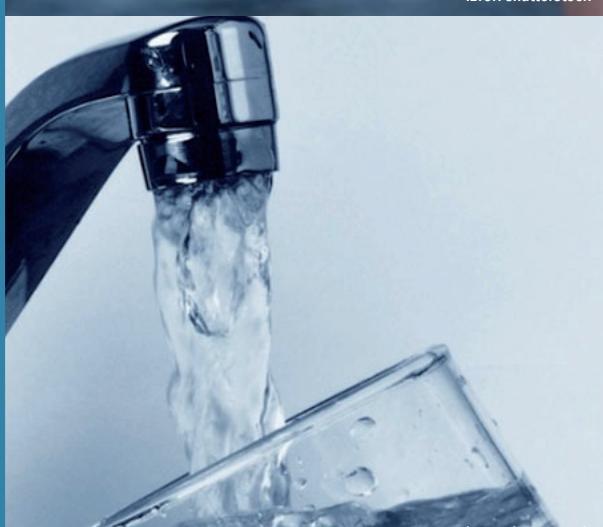
Izvor: shutterstock

### HZN/TO 550, *Opskrba vodom*

#### PODRUČJE RADA

Priprema norma za:

- sustave i komponente za vodu namijenjenu ljudskoj uporabi u zgradama i izvan zgrada (od crpilišta do slavine)
- kemikalije i proizvode za obradu vode za ljudsku uporabu (voda za piće, voda za bazene za plivanje)
- opremu za pripremu vode u zgradama
- utjecaj materijala u kontaktu s vodom za piće
- sanitарne armature, betonske cijevi, savitljive cijevi i spojeve
- spremnike vruće i hladne vode u prostorima za stanovanje
- ventile i spojne elemente u zgradama
- uređaje za sprečavanje onečišćenja zbog povratnog toka
- sigurnost opskrbe vodom za piće
- kućanske uređaje za obradu vode za piće koji nisu priključeni na vodoopskrbni sustav
- projektiranje, aspekte okoliša, bušenja, izgradnju, rad, nadzor, održavanje, obnovu i demontažu bunara i bušotinskih izmjenjivača topline.



Izvor: shutterstock

### HZN/TO 554, *Obrada otpadnih voda*

#### PODRUČJE RADA

Priprema norma za radna svojstva i primjenu u području tehnike otpadnih voda za sustave i dijelove sustava, norma za projektiranje, proračune, izvođenje, preuzimanje, rad i održavanje u području tehnike otpadnih voda, s obzirom na njihovo podrijetlo (osim norma o proizvodima za sanitarnе uređaje koje su u području rada HZN/TO 553), sve do mjesta zbrinjavanja, uključujući postrojenja za obradu otpadnih voda.



Izvor: iStock

Ako ste zainteresirani sudjelovati u radu navedenih odbora, slobodno se javite e-poštom: [jasna.okanovic@hzn.hr](mailto:jasna.okanovic@hzn.hr)

Detaljnije informacije o hrvatskim normama koje su izradili i prihvatali navedeni tehnički odbori možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repozitoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponude](#) na e-adresu [prodaja@hzn.hr](mailto:prodaja@hzn.hr).

# Osnaživanje žena danas za održivo sutra

*Povodom Međunarodnog dana žena 2022. istražili smo povezanost između ravnopravnosti spolova i klimatskih promjena, a posebno ulogu normi.*

Klimatske promjene i ravnopravnost spolova usko su povezani i predstavljaju jedan od najvećih problema današnjice. Zbog toga je ISO krenuo od početka, gradeći elemente koji ne samo da će poboljšati život žena i djevojaka nego im i omogućiti da oblikuju svjetliju budućnost za sebe i planet.

U snažnom prikazu krhkosti našeg planeta, na svečanosti zatvaranja Zimskih olimpijskih igara 2022. u Pekingu golemi globus stavljen je na tanak, lomljiv led i pušten da se kotrlja. Poruka je bila jasna: Majka Zemlja, koja nam daje život i hrani nas, u nevolji je. Poremećeni vremenski obrasci, sve više temperature, razorni šumski požari, nestajšice vode, ekstremne vremenske pojave: to su samo neke od posljedica klimatskih promjena. No, kao i većina stvari u životu, te posljedice ne zahvaćaju jednakо sve: kod žena je ta vjerojatnost veća nego kod muškaraca.

Prema UNFCCC-u, žene čine većinu siromašnih stanovnika Zemlje. U većini regija svijeta, žene, osobito u ruralnim zajednicama, ovise o osnovnim prirodnim resursima koji su najviše ugroženi klimatskim promjenama, što utječe na njihovu ulogu glavnog njegovatelja, narušavajući tkivo njihova društva i gurajući ih dublje u siromaštvo. To im dodatno smanjuje izglede za važnu ulogu u borbi protiv prijetnji njihovoj egzistenciji.

## Sve veća nejednakost

António Guterres, glavni tajnik Ujedinjenih naroda, priznao je to rekavši: „Promjena ravnoteže moći bitna je ne samo radi ljudskih prava, osobnog razvoja i dobrobiti. Ključna je i za rješavanje najštetnijih i najtvrdokornijih problema našeg doba, od sve veće nejednakosti i polarizacije do klimatske krize.“ Tema klime i ravnopravnosti spolova u skladu je i s temom 66. sjednice UN-ove Komisije za status žena (CSW66).

Važnost osnaživanja žena u kontekstu klimatskih promjena dokazuje i manifestacija Gender Day posvećena ravnopravnosti spolova u okviru konferencije UN-a o klimatskim promjenama (COP26) u Glasgowu. To je i razlog što je krovna tema Međunarodnog dana žena 2022. „Ravnopravnost spolova danas za održivo sutra“, čime se odaje priznanje doprinosu žena i djevojaka širom svijeta koje ulažu velike napore u prilagodbu klimatskim promjenama, njihovu ublažavanju i reakciji na njih radi izgradnje održive budućnosti za sve.

## Podizanje svijesti

ISO u tim nastojanjima ne стоји по strani i čini sve u svojoj moći da se riješi pitanje ravnopravnosti spolova. Svojim *Akcionskim planom za ravnopravnost spolova* utvrdio je ambiciozne ciljeve u potpori ravnopravnosti spolova u normizaciji. Plan, pokrenut 2019. godine, sada je u drugoj fazi, koja je usredotočena na ravnopravnost spolova u normizaciji.

„Osnaživanje žena i djevojaka da podignu glas, da budu ravnopravni sudionici odlučivanja povezanog s klimatskim promjenama i održivošću, bitno je za održivi razvoj i veću ravnopravnost spolova“, rekla je Noelia Garcia Nebra, direktorica ISO-a za održivost. „ISO-u je stalo do egzistencije i dobrobiti žena i djevojaka širom svijeta. Odlučni smo udvostručiti napore kako bi norme imale veću ulogu u rješavanju problema klime i ravnopravnosti spolova.“

Još je mnogo posla i pred javnim i pred privatnim sektorom. Saadia Zahidi, direktorica Svjetskoga gospodarskog foruma, odgovorna za njegov izvještaj o ravnopravnosti spolova (*Global Gender Gap Report*), kaže da „vlasti imaju ključnu ulogu u ukidanju neravnopravnosti“, koja je povećana tijekom pandemije – povećavši vrijeme čekanja do ravnopravnosti s 99,5 na 135,6 godina. „Ako gospodarski subjekti žele imati [...] kreativnost i inovativnost koje će ih izvesti iz krize, potrebna im je raznolikost, pa na to trebaju gledati i kao na poslovno ulaganje“, rekla je.

Ako žene imaju bolji pristup prilikama kroz projekte održivosti, potaknut će se gospodarski rast i poboljšati rezultati za okoliš, a one će postati pravi nositelji promjena. Kada je izabrana kao prva predsjednica Irske, Mary Robinson je rekla: „Izabrale su me žene Irske, koje su umjesto da zanjušu kolijevku zaljuljale sustav.“

Uz predanost ISO-a i suradnju njegovih članova, prihvatanje normi i inicijativa ne samo da će osnažiti žene i omogućiti im da zaljuljaju sustav nego će im dati važnu ulogu u oblikovanju novog i održivijeg sustava.

Izvor: <https://www.iso.org/>  
priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić

## Cijena e-otpada

Dok se države pomicu prema kružnom gospodarstvu, preispituje se vrijednost otpada. Iako mnoge države objavljaju službenu statistiku otpada već više od 40 godina, potrebne su nove vrste informacija pomoću kojih se može bolje iskoristiti ekonomski vrijednost otpada. Sve se više zahtijevaju podaci o recikliranju, prenamjeni i ponovnoj obradi te o količini otpada i gospodarenju njime.

UNECE nedavno je objavio Okvir za statistiku otpada (*UNECE Framework on Waste Statistics*), u kojem se ističe opasnost koju otpad predstavlja za zdravlje ljudi i okoliš. Dok ekonomije povećavaju potrošnju, gospodarenje otpadom zbrinjavanjem i recikliranjem postaje sve važnije.

U novom okviru prepoznate su nejasnoće u nazivima i definicijama povezanim s otpadom, pa se predlaže skup definicija kojima se one mogu izbjegći. Daju se i preporuke za poboljšanje statistike otpada i za daljnji rad.

U UNECE-ovu okviru spominje se e-otpad kao jedan od tokova otpada. Prepoznavši visoku cijenu e-otpada koji se pravilno ne zbrinjava za okoliš, IEC je osnovao radnu skupinu (*IEC TC 111, WG 18*) za rad na novom projektu horizontalne norme kojom će se olakšati sustavno i održivo gospodarenje e-otpadom.

Ciljevi su projekta, između ostalog, ponovnom uporabom i oporabom smanjiti količinu e-otpada koji se šalje na odlagalište, spriječiti nepropisno odlaganje e-otpada i postaviti ograničenja u pogledu preuzimanja pošiljki e-otpada za operatore koji se ne pridržavaju norme ili usporedivih zahtjeva.

Christian Dworak, voditelj nove radne skupine, kaže: „*Ovaj novi projekt prvi je IEC-ov projekt koji se bavi upravljanjem e-otpadom na kraju životnog vijeka proizvoda. Raspravljamo o projektiranju i izvedbi proizvoda, ali još nikada nismo raspravljali o tome kako operativno postupati s proširenom odgovornošću proizvođača, ponovnom uporabom i recikliranjem na svjetskoj razini.*“



Izvor: <https://www.iec.ch/>  
priredio: Ivo Andreis; prijevod: Tatjana Majić

# Norma za vrednovanje ulaganja povezanih s energijom podupire energetsku tranziciju

Zajednički tehnički odbor CEN-CLC/JTC 14, *Energy management and energy efficiency in the framework of energy transition (JTC 14)* upravo je objavio novu normu EN 17463, *Valuation of Energy related investments (ValERI)*. Norma predstavlja važan iskorak u „zelenim financijama“, području u razvoju, a rezultat je predanog rada brojnih europskih stručnjaka u teškim vremenima pandemije.

Njezino je jedinstveno postignuće što utvrđuje jasne i sveobuhvatne postupke ekonomskog vrednovanja mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti, uključujući višestruke koristi i obnovljive izvore, predlažući primjenu izračuna „neto sadašnje vrijednosti“ (NPV).

Očekuje se da će ta metodologija povećati povjerenje finansijskih institucija i ulagača u projekte poboljšanja energetske učinkovitosti jer objedinjuje materijalnu procjenu tehničkih i finansijskih rizika.

Nova norma, koja predstavlja temelj za odlučivanje o ulaganjima povezanim s energijom, usklađena je sa zahtjevima Direktive o energetskoj učinkovitosti (2018/2002/EU) i procjenom rezultata od strane finansijskih institucija u skladu s načelom materijalnosti u izvještavanju i praćenju vrijednosti generirane „zelenim“ investicijama. Uključuje upućivanja na procjenu rizika, čime se ekonomsko vrednovanje usklađuje s analizom koja se zahtijeva prema Direktivi o izvještavanju o nefinansijskim podacima (2014/95/EU) i okvirom Taksonomije EU-a. Osim toga, nadopunjuje ostale tekuće aktivnosti zajedničkoga tehničkog odbora JTC 14, koje uključuju preradu normi za energetski audit (niz EN 16247) i novu normu koja se bavi minimalnim zahtjevima za ugovore o energetskom učinku (*Energy Performance Contracting*, EPC), koja se očekuje u proljeće 2022.

Norma EN 17463 jednostavna je za primjenu i osobama koji nisu stručnjaci za financije, a namijenjena je svim vrstama organizacija, javnim i privatnim, bez obzira na veličinu. Uključuje referentnu proračunska tablicu kao pomoć korisnicima u ekonomskoj ocjeni projekta. Omogućuje da dobavljači proizvoda i usluga, korisnici projekta, i finansijska institucija govore zajedničkim jezikom dok komuniciraju i izvještavaju o ekonomskim aspektima projekta povezanog s energijom kroz čitav njegov životni ciklus, uključujući konačno zbrinjavanje i uključivanje u kružni lanac opskrbe.

Od 2009. godine odbor JTC 14 na čelu je normizacijskog rada u kojem se primjenjuje pristup EU-a „energetska učinkovitost na prvom mjestu“ i ne samo da se mobilizira potencijal energetske učinkovitosti i gospodarenja energijom kao odgovor na potrebe tržišta nego se i usklađuje s eventualnim naknadnim zahtjevima tvoraca politike i finansijskih institucija kako bi se ostvarila transparentnost i najbolja praksa na svim razinama.

Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN 17463, *Valuation of Energy related investments (ValERI)* kao hrvatsku normu HRN EN 17463:2021, *Metodologija vrednovanja ulaganja povezanih s energijom* (EN 17463:2021) te europske norme niza EN 16247, *Energy audits* kao hrvatske norme niza HRN EN 16247:

- HRN EN 16247-1:2013, *Energijski audit – 1. dio: Opći zahtjevi* (EN 16247-1:2012)
- HRN EN 16247-2:2014, *Energijski auditi – 2. dio: Zgrade* (EN 16247-2:2014)
- HRN EN 16247-3:2014, *Energijski auditi – 3. dio: Procesi* (EN 16247-3:2014)
- HRN EN 16247-4:2014, *Energijski auditi – 4. dio: Prijevoz* (EN 16247-4:2014)
- HRN EN 16247-5:2015, *Energijski auditi – 5. dio: Kompetencije energijskih auditora* (EN 16247-5:2015)

Navedene hrvatske norme u području su rada HZN/TO 301, *Upravljanje energijom i ušteda energije*.

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repozitoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedenih norma ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponude](#) na e-adresu [prodaja@hzn.hr](mailto:prodaja@hzn.hr).



Hrvatski zavod za norme  
Croatian Standards Institute

Izvor: <https://www.cencenelec.eu/>  
priredila: Sandra Knežević; prijevod: Tatjana Majić

# Otkrijte novu normu EN 17483-1 za zaštitu kritične infrastrukture

Zaštita kritične infrastrukture nužna je u složenim društvima poput onog u kojem živimo. Kako bi se zaštita poboljšala prevencijom, CEN je nedavno izradio normu [EN 17483-1, Private security services – Protection of critical infrastructure – Part 1: General requirements](#).

Ona služi za certifikaciju kvalitete usluga privatnih zaštitarskih tvrtki koje se bave zaštitom kritične infrastrukture i sadrži zahtjeve s obzirom na organizaciju, procese, osoblje i upravljanje.

Norma EN 17483-1 namijenjena je organizacijama koje se zanimaju za sigurnost kritične infrastrukture: operatorima kritične infrastrukture kao pomoć u odabiru sposobnih zaštitarskih tvrtki kao izvođača, privatnim zaštitarskim tvrtkama kao dokaz da pružaju usluge visoke kvalitete i, u širem smislu, svakome tko je izravno ili neizravno uključen u proces nabave povezan sa zaštitom kritične infrastrukture ili ga se on tiče.

Norma EN 17483-1 važna je jer osigurava temelj za sveobuhvatni sustav normi za zaštitu kritične infrastrukture, a na njezinu temelju izraditi će se nekoliko sektorskih normi. U normi se utvrđuju glavni krovni zahtjevi i kriteriji kvalitete za privatne usluge zaštite kritične infrastrukture koji prelaze granice sektora, pa daje smjernice i javnim i privatnim naručiteljima privatnih zaštitarskih usluga u odabiru najkvalitetnijeg pružatelja usluga. Napokon, nova norma omogućuje ugovornim stranama da izdaju jasne i detaljne specifikacije zahtjeva mogućim ponuđačima, povećavajući tako izgled za kvalitetne ponude.

Normu EN 17483-1 izradio je tehnički odbor [CEN/TC 439, Private Security Services](#), čije tajništvo vodi [Austrijski institut za norme](#). CEN/TC 439 vodit će i izradu dodatnih sektorskih normi istog niza (EN 17483-X), naprimjer za zrakoplovstvo, lučku i pomorsku sigurnost, energetiku itd. kako bi ispunio potrebe tržišta za normama za kvalitetu.



Hrvatski zavod za norme prihvatio je u hrvatsku normizaciju europsku normu EN 17483-1, *Private security services – Protection of critical infrastructure – Part 1: General requirements* kao hrvatsku normu [HRN EN 17483-1:2022, Privatne zaštitarske usluge – Zaštita kritične infrastrukture – 1. dio: Opći zahtjevi](#) (EN 17483-1:2021)

Navedena hrvatska norma u području je rada [HZN/TU A1, Usluge, proizvodi za kućanstvo i slobodno vrijeme 1](#).

Detaljnije informacije o hrvatskim normama možete pronaći u [katalogu hrvatskih norma](#) te [repozitoriju HRN4You](#). Za besplatan uvid u sadržaj norma možete najaviti svoj dolazak u [normoteku](#), a za kupnju navedene norme ili bilo kojega normativnog dokumenta pošaljite popunjeni [obrazac za ponude](#) na e-adresu [prodaja@hzn.hr](mailto:prodaja@hzn.hr).

# ETSI pokreće novi program izobrazbe za sljedeću generaciju stručnjaka za normizaciju IKT-a

*Sophia Antipolis, 8. veljače 2022.*

Iako normizacija informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) ima važnu ulogu u interoperabilnosti i inovacijama, vrlo se teško u nju uključiti. Kako bi popravio tu situaciju i pripremio sljedeću generaciju normizacijskih stručnjaka, ETSI je izradio sveobuhvatne nastavne materijale o normizaciji IKT-a. Tim programom ETSI predvodi edukaciju o normizaciji IKT-a, okupljajući stručnjake raznih sektora iz svojih članova širom svijeta.

Prvo izdanje udžbenika, koji je napisala skupina profesora, znanstvenika i normizacijskih stručnjaka, objavljeno je 2018. godine uz potporu Europske komisije i Tajništva EFTA-e. Sada izdajemo potpuno prerađeno i prošireno izdanje tih nastavnih materijala. Oni su namijenjeni visokoškolskom obrazovanju, u prvom redu studentima tehničkih fakulteta i fakulteta prirodnih znanosti. Udžbenik i skupina prezentacija izrađeni su u modularnom obliku, pa se pojedine njihove komponente mogu primjenjivati u poslovnim ili pravnim predmetima, ili se materijali mogu upotrebljavati u cijelosti kao kolegij o normizaciji na tehničkim fakultetima.

Zbog brzog napretka IKT-a njegova je normizacija sve više ograničena na stručnjake i zatvorena za one koji to nisu. Ovaj je udžbenik pokušaj da se uklone zapreke u pristupu normizaciji IKT-a koje su izazvane njezinim nepoznavanjem. Prvo izdanje i povezane prezentacije već primjenjuju brojna sveučilišta i studenti iz cijele Europe, uključujući Dansku, Francusku, Grčku, Irsku, Italiju, Luksemburg, Nizozemsku, Norvešku, Njemačku, Španjolsku, Švedsku i Ujedinjeno Kraljevstvo.

„Naš je cilj obuhvatiti osnove tog područja normizacije i aspekte specifične za IKT, a uz to prenijeti svoju ljubav prema toj temi“, navode autori. Među autoricima, koji su članovi ETSI-jevih tehničkih tijela, nalaze se predavači sa sveučilišta *Politecnico di Milano*, Italija, *Eindhoven University of Technology*, Nizozemska, *Università di Genova*, Italija, *National Distance Learning University*, Španjolska, i *Télécom Évolution*, Pariz, Francuska.

„Normizacija nije samo jedan od stručnih predmeta. To je ključni pokretač poslova u djelatnosti IKT-a i šire. Nadamo se da će objava ovih materijala pomoći tehničkim, ekonomskim i pravnim fakultetima i sveučilištima da u svoje kolegije uključe još više predavanja o normama“, rekao je Luis Jorge Romero, generalni direktor ETSI-ja.

ETSI drži i predavanja za studente putem svojih partnera kao što su *Technische Universität Berlin* i projekt *TeamUp5G* koji financira Europska komisija, a želi razviti i nova partnerstva radi poticanja izobrazbe o normama.

Udžbenik i sve prezentacije besplatno su dostupne na ETSI-jevoj mrežnoj stranici

<https://www.etsi.org/media-library/education>.



## O ETSI-ju

ETSI svojim članovima pruža otvoreno okruženje kojim se podupire izrada, prihvatanje i ispitivanje globalno primjenjivih normi za IKT sustave i usluge u svim sektorima industrije i društva. Mi smo neprofitno tijelo s više od 950 organizacija članica širom svijeta, iz 64 zemlje na pet kontinenata. Članovi čine raznoliku bazu velikih i malih privatnih tvrtki, znanstvenih organizacija, sveučilišta, državnih i javnih tijela. ETSI je u Europskoj uniji službeno priznat kao europska normizacijska organizacija (ESO). Za više informacija posjetite nas na

<https://www.etsi.org/>